

Verhagen

via de nationale parlementen verloopt op dit moment, hetgeen wij ook willen handhaven, terwijl wij de samenwerking tussen die parlementen, gehoord de wens van de assemblee zelve, willen verbeteren. Ik wijs deze motie af, en ik hoop dat de Kamer daarin de regering volgt, om de Raadgevende Interparlementaire Benelux-raad op te heffen, maar het staat parlementen zelf uiteraard vrij om al dan niet ergens aan deel te nemen.

Dan de motie van de heer Ten Broeke wanneer de evaluatie ertoe leidt dat het werkprogramma zou moeten worden aangepast en zou moeten leiden tot een vermindering van de samenwerking in het kader van de Benelux. Die toezegging heb ik al gedaan, maar dit staat uiteraard de Kamer vrij. Het staat de Kamer ook altijd vrij – daarvoor hebt u de regering niet nodig – om consequenties te verbinden aan wat dan ook. Als de Kamer morgen in meerderheid zegt geen behoefte meer te hebben aan samenwerking binnen de Benelux, binnen de NAVO of binnen de Europese Unie, dan kunnen wij dat als regering betreuren en het zelfs dom vinden, maar het is aan de Kamer om die uitspraak te doen. Dus als u conclusies verbindt aan de evaluatie zoals u dat doet als Kamer, staat u dat vrij. Ik heb u ook de suggesties gegeven hoe ik denk dat je die evaluatie zou kunnen inrichten. Wanneer u middels deze motie van mij vraagt om het verdrag aan te passen, kan ik u dat niet toezeggen. Dus ik laat het oordeel over deze motie maar eens gewoon over aan de Kamer. Als de interpretatie is zoals ik die heb gegeven, kunt u daarmee uw voordeel doen. Als de interpretatie anders is, zal de Kamer in wijsheid anders beslissen.

Voorzitter. Daarmee ben ik gekomen aan het eind van de beantwoording van de Kamer in tweede termijn.

De algemene beraadslaging wordt gesloten.

De **voorzitter**: Ik dank de minister voor de antwoorden. De stemmingen over het verdrag en over de moties vinden volgende week dinsdag plaats.

De vergadering wordt van 14.02 uur tot 14.45 uur geschorst.

De **voorzitter**: Op de tafel van de Griffier ligt een lijst van ingekomen stukken. Op die lijst staan voorstellen voor de behandeling van deze stukken. Als voor het einde van de vergadering daartegen geen bezwaar is gemaakt, neem ik aan dat daarmee wordt ingestemd.

Regeling van werkzaamheden

De **voorzitter**: Ik stel voor, toe te voegen aan de agenda van volgende week:

- het debat over het verslag van de Europese Top, met maximumsprektijden van tien minuten voor de fracties van het CDA, de PvdA, de VVD en de SP, zeven minuten voor de fracties van de PVV, GroenLinks en de Christen-Unie, vijf minuten voor de fracties van D66, de PvdD en de SGP en twee minuten voor mevrouw Verdonk;
- het wetsvoorstel Wijziging van de Wet studiefinanciering 2000 in verband met de invoering van de OV-chipkaart (31981).

Voorts stel ik voor, toe te voegen aan de agenda van een van de volgende weken:

- het wetsvoorstel Uitbreiding van de mogelijkheid om voorzieningen te verstrekken bij arbeid als zelfstandige (31955);
- het wetsvoorstel Aanpassing van diverse wetten ter implementatie van richtlijn 2006/123/EG van het Europees parlement en de Raad van de Europese Unie van 12 december 2006 betreffende diensten op de interne markt (PbEU L 376/6) (Aanpassingswet dienstenrichtlijn) (31859);
- het wetsvoorstel Wijziging van de Wet op het financieel toezicht en enige andere wetten (Wijzigingswet financiële markten 2010) (32036);
- het wetsvoorstel Wijziging van de Wegenverkeerswet 1994 in verband met de aanpassing van de vorderingsprocedure en de invoering van het alcoholslotprogramma (31896).

Daartoe wordt besloten.

De **voorzitter**: Ten aanzien van de stemmingen op donderdag 15 oktober jongstleden over wetsvoorstel 30424 (Wijziging van de Algemene pensioenwet politieke ambtsdragers) moet de fractie van de ChristenUnie, in tegenstelling tot hetgeen in de Handelingen is vermeld, worden geacht, voor het wetsvoorstel te hebben gestemd.

Het woord is aan de heer Brinkman.

De heer **Brinkman** (PVV): Voorzitter. Ik verzoek u om het verslag van het algemeen overleg van gisteren over het staatkundige vernieuwingsproces van de Nederlandse Antillen op de plenaire agenda te plaatsen.

De **voorzitter**: Wij zullen het toevoegen aan de agenda. Het woord is aan de heer Teeven.

De heer **Teeven** (VVD): Voorzitter. Ik wil graag het verslag van het algemeen overleg van vandaag over de tiende voortgangsrapportage terrorisme op de plenaire agenda plaatsen.

De **voorzitter**: Wij zullen het toevoegen aan de agenda.

Aan de orde is het **debat** naar aanleiding van een algemeen overleg op 6 oktober 2009 over **wapenexportbeleid en compensatiebeleid**.

Mevrouw **Van Velzen** (SP): Voorzitter. Het is heuglijk nieuws dat inmiddels enorm veel landen de conventie over clustermunition hebben ondertekend en dat ook Nederland wil dat dit type wapens verboden wordt. Eigenlijk zou de volgende zet nu ook moeten worden gedaan, namelijk dat financiële instellingen niet langer investeren in de productie van dit soort mansonvriendelijke wapens.

De **voorzitter**: Het is kerstregime, mevrouw Van Velzen.

Mevrouw **Van Velzen** (SP): Daarom dien ik de volgende motie in. Zalig kerstfeest trouwens!

Van Velzen

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat enkele Nederlandse financiële instellingen die geholpen zijn door de overheid, hun beleid ten aanzien van investeringen in clustermunities hebben aangescherpt;

constaterende dat niet alle Nederlandse financiële instellingen die geholpen zijn door de overheid, hun beleid ten aanzien van het investeren in clustermunities hebben aangescherpt;

verzoekt de regering, deze Nederlandse financiële instellingen te verbieden te investeren in clustermunities,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**: Deze motie is voorgesteld door het lid Van Velzen. Naar mij blijkt, wordt de indiening ervan voldoende ondersteund.

Zij krijgt nr. 150 (22054).

Mevrouw **Van Velzen** (SP): Een dertigtal Palestijnse ngo's, evenals Amnesty International, roepen op tot een wapenembargo aan Israël. Daar is alle reden toe. Ik denk dat het in ieder geval na de inzet van witte fosfor voor de hand ligt om striktere voorwaarden aan de export van chemicaliën te stellen. Daarom dien ik de volgende motie in.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

overwegende dat Israël tijdens de recente oorlog in Gaza gebruikmaakte van wapens met witte fosfor, waarvoor chemische bestanddelen zijn geïmporteerd;

overwegende dat Israël het verdrag op chemische wapens niet heeft geratificeerd;

van mening dat Nederland om genoemde redenen geen chemische bestanddelen aan Israël dient te leveren;

verzoekt de regering, geen exportvergunningen voor chemicaliën geschikt voor dual use naar Israël af te geven,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**: Deze motie is voorgesteld door de leden Van Velzen en Peters. Naar mij blijkt, wordt de indiening ervan voldoende ondersteund.

Zij krijgt nr. 151 (22054).

Mevrouw **Van Velzen** (SP): Mijn laatste motie betreft een punt dat de Partij van de Arbeid in ieder geval buiten de Kamer heeft gepropageerd.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat de Kamer pas na afgifte van vergunningen voor wapenexport hierover geïnformeerd wordt;

van mening dat de Kamer vooraf ingelicht dient te worden over elk voornemen om een wapenexportvergunning af te geven;

van mening dat, gezien het grote belang voor vrede, veiligheid en mensenrechten, bij elke wapenexportvergunning de eindbestemming en het einddoel van de gebruiker (uitgezonderd NAVO-landen) duidelijk moet zijn, zodat Nederland altijd zicht heeft op de werkelijke eindbestemming en het indien nodig een vergunning kan weigeren;

verzoekt de regering, elk voornemen om een wapenexportvergunning af te geven, drie weken vooraf ter goedkeuring voor te leggen aan de Kamer met duidelijke informatie over de eindbestemming van deze leverantie, zodat de Kamer kan besluiten om deze aanvraag stilzwijgend goed te keuren dan wel het besluit te stuiten en hierover het debat aan te gaan met de regering,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**: Deze motie is voorgesteld door het lid Van Velzen. Naar mij blijkt, wordt de indiening ervan voldoende ondersteund.

Zij krijgt nr. 152 (22054).

□

Staatssecretaris **Heemskerk**: Voorzitter. Ik dank mevrouw Van Velzen voor haar moties. Ik begrijp dat zij mevrouw Gesthuizen vervangt, want die was de woordvoester tijdens het debat.

Tijdens het algemeen overleg hebben we een heel debat gevoerd over het Nederlandse systeem. De meerderheid van de Kamer is het erover eens dat dit een transparant systeem is, waarvan de democratische legitimering buitengewoon groot is. Daarom zal ik moties waarin mevrouw Van Velzen vraagt om dit te veranderen, moeten ontraden.

Mevrouw Van Velzen verzoekt de regering in haar motie op stuk nr. 150 om Nederlandse financiële instellingen te verbieden te investeren in clustermunities. We doen natuurlijk heel veel tegen clustermunities. Op basis van de Convention of Cluster Munitions is het verboden om clustermunities te produceren. Als het in Nederland verboden is, valt er ook niet in te investeren. We hebben die productie dus ook niet. Helaas hebben niet alle landen die conventie ondertekend. Er is helaas ook geen internationaalrechtelijke grondslag voor een verbod op investeringen in zulke bedrijven. De Nederlandse financiële instellingen – ik denk ook aan de pensioenfondsen, waar bijvoorbeeld de vakbonden in de besturen zitten – zijn bezig met het ontwikkelen van allerlei ethische beleggingscodes. Velen zien er dus ook vanaf om te investeren in dergelijke bedrijven of in

Heemskerk

aandelenpakketten van beleggingsfondsen die daaraan deelnemen. Het lijkt mij niet aan de wetgever om hier nationale verbodsbepalingen over op te stellen. Ik ontraad dus de motie.

De **voorzitter**: Mevrouw Van Velzen, heel kort dan.

Mevrouw **Van Velzen** (SP): Ik heb specifiek gewezen op banken waar Nederland in geïnvesteerd heeft, de financiële instellingen die geholpen zijn door de overheid. Daar mag je toch wel iets van terugvragen, zeker als het om zo'n belangrijk onderwerp gaat als een verbod op clustermunitie en investeringen daarin?

Staatssecretaris **Heemskerk**: Ja, daar mag je iets van terugvragen. Daar mag je de financiële instellingen en de pensioenfondsen op aanspreken. Dat gebeurt ook. Ze ontwikkelen ethische codes en ze zullen zich tegenover hun aandeelhouders en klanten verantwoorden over de wijze waarop ze beleggen. Een wettelijke verbodsbepaling is internationaalrechtelijk echter niet mogelijk. Bovendien gebeurt er al heel veel. Daarom ontraad ik deze motie. U hebt deze discussie ook al eerder met de ministers Bos en Donner gevoerd.

In de motie op stuk nr. 151 wordt de regering verzocht om geen exportvergunningen naar Israël af te geven voor chemicaliën die geschikt zijn voor dual use. Er zijn natuurlijk chemicaliën die men civielrechtelijk graag wil hebben, ook in Israël, omdat ze bijvoorbeeld brandwerende bescherming en isolatie mogelijk maken. Ik wil Israël en de mensen in Israël die bescherming niet onzeggen. Ik ontraad daarom deze motie.

Mevrouw Van Velzen verzoekt de regering in haar motie op stuk nr. 152 om elk voornemen een wapenexportvergunning af te geven, drie weken vooraf ter goedkeuring voor te leggen aan de Kamer. Ook dat debat is gevoerd tijdens het algemeen overleg. Ik heb gezegd dat wij ons buitengewoon goed en transparant verantwoorden. Daarin lopen we voorop in Europa. Wij worden daarover ook buitengewoon kritisch ondervraagd door ngo's en de Kamer. We zijn een voorbeeld voor andere landen op het gebied van transparantie. Uiteindelijk regeert de regering en controleert de Kamer. De Kamer wordt bij heel grote transacties, zoals het afstoten van overtollig materieel, buitengewoon goed betrokken. Die voert de staatssecretaris van Defensie niet uit zonder instemming van de Kamer. Bij sommige transacties is echter sprake van commerciële dan wel diplomatieke vertrouwelijkheid. In die gevallen willen we het niet van tevoren doen, maar leggen we na afloop zeer ruime verantwoording af. Ook hiervoor geldt echter: de regering regeert en het parlement controleert. Daarom ontraad ik ook aanneming van deze motie.

De **voorzitter**: Mevrouw Peters, een korte vraag.

Mevrouw **Peters** (GroenLinks): Ik heb een korte vraag over het ontraden van de motie op stuk nr. 151 (22054). De motie ziet specifiek op dual-usechemicaliën en dus niet alleen op chemicaliën die voor civiele, brandwerende isolatie zijn bedoeld. Dual-usechemicaliën worden mogelijk ook voor militaire, offensieve doeleinden gebruikt. Kan de staatssecretaris daarop ingaan, en op het feit dat Engeland bijvoorbeeld wel bereid is geweest om na de ervaringen met Gaza het exportbeleid te herzien?

De **voorzitter**: Mevrouw Peters, het is kerstregime; dat wist u. De staatssecretaris geeft een kort antwoord.

Staatssecretaris **Heemskerk**: We hebben een heel zorgvuldig wapenexportbeleid, waarover we zeer uitgebreid verantwoording afleggen aan de Kamer. We kijken heel goed naar de wapencomponent, maar het kenmerk van dual use is inderdaad dat chemicaliën altijd op twee manieren kunnen worden gebruikt en ze dus bijvoorbeeld op het civiele vlak bescherming kunnen geven aan mensen in Israël. In die zin ontraden wij dus de motie.

De beraadslaging wordt gesloten.

De vergadering wordt enkele ogenblikken geschorst.

Aan de orde is de voortzetting van de behandeling van:
- **het wetsvoorstel Vaststelling van de begrotingsstaten van het Ministerie van Economische Zaken (XIII) voor het jaar 2010 (32123-XIII);**
- **het wetsvoorstel Vaststelling van de begrotingsstaat van het Fonds economische structuurversterking voor het jaar 2010 (32123-D).**

(Zie vergadering van 28 oktober 2009.)

De **voorzitter**: Wij zijn toe aan het antwoord van de regering in eerste termijn en daartoe geef ik als eerste het woord aan de minister van Economische Zaken.

De algemene beraadslaging wordt hervat.

□

Minister **Van der Hoeven**: Voorzitter. Zoals wij inmiddels gewend zijn, hebben de staatssecretaris en ik onze inbreng verdeeld in een aantal blokjes. Ik heb de blokjes aftrap, hoofdlijn, kredietverlening, innovatie, energie en enkele overige zaken, waarbij ik ook naar de amendementen zal kijken. Ik zal aangeven wanneer ik een blokje af heb.

Voordat ik dieper inga op de gestelde vragen, moeten mij drie punten van het hart. Dat zijn drie punten die wat algemener zijn en die gaan over de rol en de functie van het ministerie van Economische Zaken en de kredietcrisis, woorden die in dit huis worden gesproken over onderwijzend personeel en over de internationale dimensie van de economie.

Invloed en nut worden gelukkig niet afgemeten aan formaat. Het ministerie van Economische Zaken is niet het grootste departement en heeft zeker niet het hoogste budget. Veel van het werk vindt plaats achter de schermen en soms even in de schijnwerpers. In het aanvullend beleidsakkoord zit nadrukkelijk de lijn dat we op de korte termijn willen stimuleren en op langere termijn de boel op orde willen houden. Wij hebben besloten over 2009 en 2010 een stimuleringspakket neer te zetten en de automatische stabilisatoren volledig te laten werken. Wij hebben ook de lange termijn in het oog gehouden. Denk aan de AOW-leeftijd en de investeringen in de economische structuur. Het moet toch zelfs de meest sceptische leden van deze Kamer zijn opgevallen dat wij dat vanaf het begin hebben geagendeerd. In het aanvullend beleidsakkoord ligt een sterk